

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ حج، عمره و زیارت

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: ابوالفضل وفاییان

تاریخ: ۱۳۹۷/۳/۲۹

با درود و سلام به جناب علامه و یارانش که حکیمانه و باحوصله پاسخگوی مدلل مشکلات شرعی ما در این برهه‌ی بی‌یاور و بی‌مهدی هستند.

راجع به فریضه‌ی حج سؤالی دارم. مرحوم پدر من وصیت کرد که این جانب به جای او حج ثبت‌نامیش را انجام دهم و از طرفی شرایطی فراهم شده که خودم هم می‌توانم به حج بروم. آیا می‌توانم هر دو حج را با هم انجام دهم یا هر یک باید در سالی جدا و مستقلاً انجام شود و اولویت با حج مرحوم پدرم است یا حج خودم؟
با سپاس از جواب‌های حکیمانه شما.

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۳

لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱. اجیر گرفتن برای حج جایز نیست؛ چراکه عبادات با مال معاوضه نمی‌شوند و اخلاص نیت در آن‌ها شرط است، ولی نایب گرفتن برای آن اشکالی ندارد، هر چند واجب نیست؛ زیرا کسی که استطاعت رفتن به حج را دارد، نمی‌تواند آن را به دیگری بسپارد و کسی که استطاعت رفتن به حج را ندارد، رفتن به حج بر او واجب نیست تا گرفتن نایب بر او واجب باشد؛ خصوصاً هرگاه به حصول استطاعت در آینده امیدوار باشد؛ با توجه به اینکه هرگاه در آینده استطاعتی حاصل کند، واجب است که خود به حج رود، اگرچه قبلاً نایبش به حج رفته باشد. آری، کسی که قبلاً استطاعت رفتن به حج را داشته، ولی در رفتن کوتاهی کرده تا استطاعت آن را از دست داده و

از حصول استطاعت در آینده ناامید است، بهتر است که برای آن نایب بگیرد و بهتر است که نایب او فرزندش باشد؛ چراکه عمل فرزندش به عمل او ملحق می‌شود؛ چنانکه خداوند فرموده است: **«وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ»**^۱؛ «و کسانی که ایمان آوردند و فرزندانشان آنان را در ایمان پیروی کردند، فرزندانشان را به آنان ملحق می‌کنیم و چیزی از عملشان نمی‌کاهیم، هر کسی در گرو چیزی است که کسب کرده است».

۲. در هر سال تنها یک حج واجب می‌توان انجام داد و انجام دو حج واجب در یک سال ممکن نیست؛ همچنانکه انجام یک حج واجب برای دو نفر و بیشتر کفایت نمی‌کند؛ چراکه خداوند انجام آن را بر هر یک از مردم واجب کرده و فرموده است: **«وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا»**^۲؛ «و برای خداوند بر عهده‌ی مردم حج خانه است هر کس که استطاعت راه یافتن به آن را دارد» و با این وصف، «هر کس که استطاعت راه یافتن به آن را دارد» تنها می‌تواند برای خودش یا برای کسی که او را نایب ساخته است، حج کند؛ خصوصاً با توجه به اینکه او یا با مال خودش به حج رفته که در این صورت ثوابش برای خود اوست و برای دیگری کافی نیست و یا با مال دیگری به حج رفته که در این صورت ثوابش برای دیگری است و برای او کفایت نمی‌کند.

۳. اگر خود استطاعت حج را دارید و آن بر شما واجب شده است، باید نخست تکلیف خود را انجام دهید و سپس برای پدرتان اقدام کنید؛ چراکه خداوند نخست به نجات خود و سپس به نجات خانواده از آتش امر کرده و فرموده است: **«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا»**^۳؛ «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده‌ی‌تان را از آتش برهانید» و تأکید فرموده است: **«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا»**^۴؛ «ای مردم! از پروردگارتان پروا کنید و از روزی بترسید که هیچ پدری برای پسرش و هیچ پسری برای پدرش چیزی را عهده‌دار نمی‌شود» و از ابن عباس روایت شده است که گفت: **«إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُومَةَ، قَالَ: مَنْ شُبْرُومَةُ؟ قَالَ: قَرِيبٌ لِي -وَفِي رِوَايَةٍ: أَبِي- قَالَ: حَجَجْتُ عَنْ نَفْسِكَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُومَةَ»**^۵؛ «پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم (در حج) شنید که مردی می‌گوید: لبیک از جانب شبرمه!

۱. الطور / ۲۱

۲. آل عمران / ۹۷

۳. التحریم / ۶

۴. لقمان / ۳۳

۵. مصنف ابن ابی شیبہ، ج ۴، ص ۲۷۱؛ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۹۶۹؛ سنن ابی داود، ج ۱، ص ۴۰۷؛ صحیح ابن خزيمة، ج ۴، ص ۳۴۵؛ المعجم الأوسط للطبرانی، ج ۲، ص ۱۱۸؛ سنن الدارقطني، ج ۲، ص ۲۳۶؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۴، ص ۳۳۷

فرمود: شبرمه کیست؟ گفت: یکی از نزدیکان من است - و در روایتی آمده که پدر من است - فرمود: آیا از جانب خودت حج کرده‌ای؟ گفت: نه، فرمود: نخست از جانب خودت حج کن و سپس از جانب شبرمه حج کن».

۴. اگر در سالی که نوبت حج پدرتان است، خود استطاعت حج را ندارید، می‌توانید در آن سال از جانب پدرتان حج کنید و این قول حسن بصری، ابراهیم نخعی، ایوب سجستانی، ابو حنیفه، مالک، ثوری و قول مروی از اهل بیت است؛ چراکه اصل بر جواز آن است و دلیلی بر عدم جواز آن وجود ندارد، مگر حدیث شبرمه که شافعی، اوزاعی و اسحاق دلیل بر عدم جواز آن پنداشته‌اند، با این تقریر که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حج مرد از جانب شبرمه را جایز ندانست، به این دلیل که خود حج نکرده بود، ولی حق آن است که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حج مرد از جانب شبرمه را به این دلیل جایز ندانست که خود با وجود استطاعت حج نکرده بود، در حالی که ظاهراً با مال خود به حج آمده بود. از این رو، به او فرمود: «نخست از جانب خودت حج کن و سپس از جانب شبرمه حج کن»، ولی کسی که مستطیع نیست و با مال دیگری به حج آمده است، می‌تواند از جانب دیگری حج کند؛ چراکه حج کردن از جانب خودش با مال دیگری جایز نیست، مگر اینکه دیگری رضایت داشته و اذن داده باشد.

خداوند را بر وجود علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی سپاس می‌گزاریم که به تعبیر شما «حکیمانه پاسخگوی مدلل مشکلات شرعی ما در این برهه‌ی بی‌مهدی است»، ولی از یاد نبریم که وجود او برای پایان دادن به این برهه است، نه برای کنار آمدن با این برهه. از این رو، تنها مشکلات شرعی‌مان را از او نپرسیم، بلکه بکوشیم تا راه رسیدن به مهدی را از او جویا شویم و با او در آن همراهی کنیم؛ چنانکه خود چنین خواسته و فرموده است: «عِنْدِي عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ وَإِنْ عِلْمُ الْكِتَابِ عِنْدَ الْمَهْدِيِّ وَلَوْ جِئْتُمُوهُ لَعَلَّمَكُمْ أَكْثَرَ مِمَّا عَلَّمْتُكُمْ»؛ «نزد من علمی از کتاب است و علم کتاب نزد مهدی است و اگر به نزد او بیایید به شما بیشتر از چیزی که من تعلیم دادم تعلیم می‌دهد» و فرموده است: «إِنَّمَا مَثَلِي فِيكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ وَجَدَ مَعْدِنًا مِنَ الذَّهَبِ فَأَخَذَ مِنْهُ قِطْعَةً كَبِيرَةً فَجَاءَ بِهَا إِلَى التَّجَارِ فَقَالَ لَهُمْ: إِنِّي وَجَدْتُ مَعْدِنًا مِنَ الذَّهَبِ فَأَيُّكُمْ يُعِينُنِي عَلَى اسْتِخْرَاجِهِ لِيَكُونَ لَهُ فِيهِ نَصِيبٌ؟ فَيَقُولُونَ لَهُ: كَيْفَ نَعْلَمُ أَنَّكَ قَدْ وَجَدْتَهُ؟! فَيُرِيهِمُ الْقِطْعَةَ الْكَبِيرَةَ فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ قَدْ وَجَدَهُ فَيُعِينُهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَحْذُلُهُ مَنْ يَشَاءُ»^۱؛ «هرآینه مثل من در میان شما مثل مردی است که معدنی از طلا پیدا کرد، پس تکه‌ای بزرگ از آن برگرفت و به نزد تاجران آورد و به آنان گفت: هرآینه من معدنی از طلا پیدا کرده‌ام، پس کدام یک از شما من را بر استخراج آن یاری می‌کند تا برای او در آن سهمی باشد؟ پس به او می‌گویند: از کجا بدانیم که تو آن را پیدا کرده‌ای؟!»

۱. گفتار ۱۲۳، فقره‌ی ۶

پس تگهی بزرگ را به آنان نشان می‌دهد، پس می‌دانند که آن را پیدا کرده است، پس هر کس می‌خواهد او را یاری می‌کند و هر کس می‌خواهد او را وا می‌گذارد».

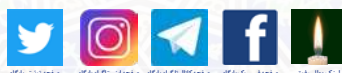

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشی خراسانی
مجلس خبرگان رهبری

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌هاشی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.